

Székács-Weisz Judit

Thalassa

Erős Ferit nem lehetett lebeszélni arról, hogy ha lesz folyóirat, akkor *Thalassa* legyen a neve.

Próbáltuk meggyőzni, hogy senki sem fogja tudni majd kimondani, de mindez nem ingatta meg: azt mondta, hogy azt úgyis tudják sokan, hogy Ferenczi egyik legoriginálisabb írása ilyen címen jelent meg... és majd lassan hozzá fognak szokni.

És így is lett.

A '80-as évek vége felé jártunk, a berlini fal széthordott tégláiban és az emberek emlékezetében élt tovább, konkrét valójában és szimbolikus minőségében egyaránt. A történelem eleven részeként már-már emlékké lett. A ledöntött fal egy táguló gazdasági-szociokulturális világ határait tette átjárhatóvá, és minőségileg megváltozott formában nyitotta meg számunkra a járható utakat.

A hosszú, kényszerített csönd után ismét hangot találó magyar pszichoanalitikus csoport az egyesületi újraalakulás lehetőségeit és feltételeit kereste és vállalta a hazai és nemzetközi porondon egyaránt. A történelem újraírása, a kivágott arcképek tragikus tárlata, a feldolgozatlan traumák és titkok birodalmába soha többé nem akartunk visszatérni. Abban hittünk, hogy a világot együtt építhetjük tovább, közösen, mindent beleadva szenvedéllyel és örömmel. A Budapesti Iskola gondolatait, elméleti és klinikai elképzeléseit, módszertanát és technikáját „apostoli hévvel” hirdettük Magyarországon és külföldön egyaránt. Azt gondoltuk, hogy egy nyelvet beszélünk, és közösek a céljaink.

A Ferenczi Egyesület és a *Thalassa* folyóirat is ebben a légkörben fogant.

Ha a lap történetét hitelesen akarjuk megírni, abból kell kiindulnunk, hogy a *Thalassa* négy alapforrásból táplálkozott: a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület, a Ferenczi Sándor Egyesület, a pécsi Elméleti Pszichoanalízis Doktori Iskola és a londoni Imago East West (majd az ennek hazai tagozataként létrejött Imágó Egyesület) álltak mellette.

Az interdiszciplináris szemléletmód végig meghatározta a lap természetét. Autonóm szellemi műhelyként, működött, nem a Budapesten vagy külföldön megrendezett konferenciák anyagának krónikása volt csupán. Természetesen az e

fórumokon elhangzott nívós és újszerű előadások mindig közlésre számíhattak a lapban.

Persze központi figuraként Erős Feri alakja jelenik meg minden aspektusban és funkcióban. Feri szelíd autoritása, a társadalom, lélektan, szociológia és kultúra legkülönfélébb arculataira és vetületeire kiterjedő elképesztő mély tudása, európaisága, fergeteges humora és játékosága speciális helyet biztosítottak számára a kollégák, tanítványok és barátok között egyaránt. Kedves, toleráns személyisége, a hite és igazsága melletti kiállni tudása az évtizedek alatt legendás figurává emelték alakját.

Nem titok, hogy egyetemista korunktól nagyon szoros barátság fűzött össze bennünket, és ez azt is lehetővé tette, hogy Budapest és London élhető távolságba kerüljenek egymástól, s ily módon szakmai programokat (konferenciák, előadások, publikációk) is lehessen együtt csinálni. Mindez nekem is megkönnyítette azt, hogy a hazai folyamatok része legyek – így a *Thalassa* történetének folyamatosságából se maradjak ki.

Ha meg akarjuk érteni a későbbi események dinamikáját, és tisztább képet próbálunk kapni a hazai pszichoanalitikus mozgalom legújabbkori történetének mozgásairól, elengedhetetlen, hogy lássuk: bár voltak „főszereplők”, a hangsúly *a közös munkán és az együttes élményen* volt; becsültük és tiszteltük egymást, bíztunk a másik képességeiben (is), és tudtunk örülni az elért sikereknek.

A *kollektív és egyéni tapasztalat* a tanulás olyan formáját kínálja, ami hatékony eszköz lehet a hasítás és fragmentáció kialakulása ellen. Kedvező körülmények között mindez az elaborációt szolgálja annak érdekében, hogy helyreállhasson a „létezés folyamatossága”. Ha a változás *túl gyorsan* zajlik, nincs idő az átdolgozásra, és így a kreatív és demokratikus folyamatok *újra sérülnek*. A társadalmi átalakulás és változás az intézmények és szervezetek életében is leképeződik. A Ferenczi Egyesület sem kivétel ez alól.

Feri már nincs velünk, de mégis érdemben tud hozzászólni ezekhez a kérdésekhez – csak fel kell idézzük gondolatait egy korábbi közös írásunkból („Gondolatok a Ferenczi–Jones levelezés kapcsán”).¹

„A pszichoanalízis története aligha mentes indulatoktól, torzításoktól, elfogultságoktól és identitáskonfúzióktól. *Vágyak és szorongások hatják át – megvalósult álmokkal és el-nem-gyászolt veszteségekkel* teli.

A történetírás a kiemelkedő személyek, irányzatok, iskolák, az adott országok mozgalmai köré szerveződik; a történetek többnyire a nagy törésvonalak, szakítások, belső és külső traumák mentén íródnak, igen gyakran reflektálatlanul és feldolgozatlanul tovább örökítve a traumatizációt. A következő generációk számára az eredeti összefüggések a legtöbb esetben már nem érthetők, a történelmi személyek összemosódnak, az események kronológiája és okozatisága felbomlik.

---

¹ Székács Judit, Erős Ferenc: A Ferenczi–Jones levelezés és a magyar pszichoanalízis. *Ferenczi Sándor hazatér*. Nemzetközi konferencia. Szervezők: Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata, Ferenczi Sándor Egyesület, Magyar Pszichiátriai Társaság, Magyar Pszichoanalitikus Egyesület, Miskolci Egyetem Tanárképző Intézet, Pécsi Tudományegyetem Pszichológiai Doktori Iskola, Associazione Culturale Sándor Ferenczi. Miskolc, 2008. (Kiemelések az eredetiben.)

A krónikák indulati töltése azonban nemegyszer dacol az idővel; szinte változatlan intenzitással marad érzékelhető. A szakmai identitás egyéni és csoportos képe ezek prizmáján keresztül rajzolódik.

Természetesen jól tudjuk, hogy tisztán objektív történetírás nem lehetséges. A tények puszta leírása már önmagában is tartalmazza a konstrukció elemeit; a történész számára, beleértve a pszichoanalízis történetével foglalkozó klinikusokat is, a legizgalmasabb feladata az, hogy miképpen, a külső-belső valóság milyen *mozgásai* mentén, milyen érdekek, attitűdök, motivációk és affektusok szövetében történnek ezek a konstrukciók – miképpen lépnek be a tények egy történelmi időbe, amely elválaszthatatlanul összekapcsolja őket *interpretációikkal*.

A történetírás ennek a történelmi időnek, a múltnak a narratív rekonstrukciója, olykor igen nagy utat megtéve az emlékezés ama ösvényein, amelyeket a személyes és a kollektív emlékezet, a tárgyi és írásbeli emlékek feltárása nyit meg számunkra.”

A magyar pszichoanalízis háború utáni történetét *belülről* nézve egyértelműnek tűnik, hogy a szétszabdalt, megtizedelt és hosszú időre többé-kevésbé törvényen kívül helyezett magyar pszichoanalitikus közösséget ért veszteségeket elgyászolni és – nem csupán intellektuális, de affektív szinten is – feldolgozni mind a mai napig nem volt lehetséges. A sokszorosan sérült identitásképet a – realitásban és szimbolikusan is – átjárhatóbb határok ellenére sem sikerült teljes mértékben visszaépíteni.

Mindannyiunkra vár a feladat, hogy a szélesebb összefüggések fényében (és árnyékában) a *Thalassa* történetét is e törésvonalak és hasítások mentén tényszerűen megvizsgáljuk, és kezdjük „összerakni”.

A visszaemlékezések és reflexiók tanúsága szerint talán már el is jött az idő...